

ETHDIARI

Numerò 5
Dimèrcles 13 de gèr 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

FORUM
CULTURES
EUROPÈA
REGIONS

INAUGURACION DETH FÒRUM UA EURÒPA DE CULTURES EN UA EURÒPA DE REGIONS

AUÉ EN BRUSSÈLLES, ORGANISAT PETH COMITÈ
DES REGIONS AMASSA TAMB ERA FONDACION ME-
NUHIN, SE CELÈBRE UN FÒRUM SUS ES MINORIES

A compdar d'aguest maitin e pendent dus dies, en edifici Espace Leopold de Brussèlles se celebrarà eth fòrum Ua Euròpa de Cultures en ua Euròpa de Regions, organisa peth Comitè des Regions d'Euròpa dera Union Europèa tamb era col·laboracion dera Fondacion Yehudi Menuhin.

President Dammeyer

Eth fòrum, que se hè parallèlament ara Session plenària deth Comitè des Regions, se constituirà com ua plataforma de debat des drets e déuers des minories europees e tanben serà ua bona escadença entà debàter era riquesa dera Euròpa dera Cultura.

Se prevè que sigue un debat aluenhat des discussions institucio-

naus, e se preten que sigue liure e imaginatiu.

Entara ocasion eth Comitè des Regions a un companh d'organizacion de prumèra classe: eth music Yehudi Menuhin.

Un violiniste excepcionau que se mòu entre era musica classica e era interpretacion de musica etnica. Lord Menuhin ei un des intellectuaus mès compromèssi contra eth racisme e era injustícia sociala.

Eth fòrum, ath delà deth debat, a premanit ua Exposicion de Cultures e organisa un gran concèrt multiculturalau.

Ath delà des conferències deth president deth Comitè des Regions, eth Sr. Dammeyer, e deth pròpri Me-

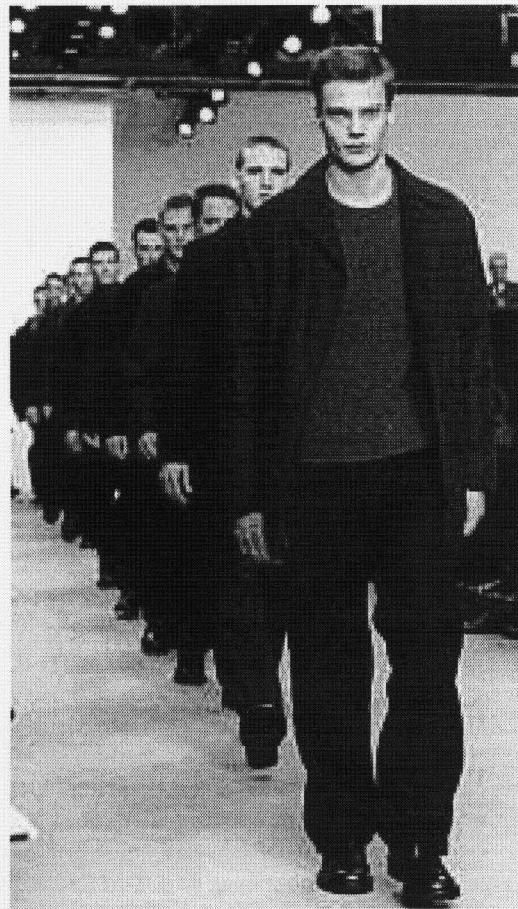
Yehudi Menuhin

nuhin i a ua taula redona de debat a on i participaràn, entre d'audi, er exbaile de Barcelona, Pasqual Maragall, que harà de moderador. Se da era circumstància que Maragall ei ambaishador dera organizacion Assemblea des Cultures en Euròpa e que forme part dera Fondacion Menuhin.

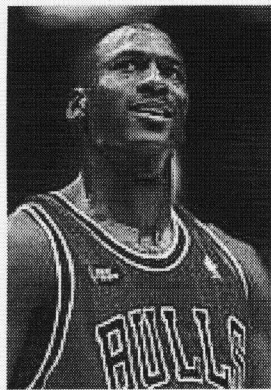
Era taula redona, qu'ei er objectiu finau deth fòrum, se centrarà en dus focus de discussion: prumèr sus "Es grops culturaus e minorisats languens dera realitat multiculturalau d'Euròpa" e segon sus "Er us dera subsidiarietat com a protector des diferents identitats culturaus d'Euròpa".

ERA MÒDA EN MILAN

Calvin Klein presente aqueste dies en Milan era sua naua mòda entara sason primavera-estiu 1999/2000, e ac hè damb aguesta impressionant hilada de modèus.

AUÉ MICHAEL JORDAN ANONCIE ERA SUA RETIRADA DETH BASQUET

Era legenda d'EEUU. S'era gessuda de Jordan, de 36 ans, se confirmèra serie era dusau absència enes pistes deth jogador en cinc ans. Deishèc eth basquet pendent era tempsada 1993-94 pr'amor der assassinat deth sòn pair, mèss tornèc er an següent tara NBA. Dempús d'auer estat un temps tot escàs en beisbòl.

Times, que mente a tres responsables dera Liga professionau nòrd-americana (NBA).

Es responsables dera NBA, des quaus es nòms non sigueren develadi, an declarat que Jordan harà oficiau aué aguesta decision en United Center de Chicago, lòc a on se joguen es partits des Bulls de Chicago.

Es dirigents de Chicago Bulls e eth sòn agent David Falk non an volut comentar era informacion deth New York Times.

Segontes aguest diari, Falk non a auut negòcis damb es Bulls entà renavir era contrata de Jordan, qui actuaument se trape en Las Bahamas de vacances e non a entrenat pendent sies mesi de lock-out

d'era NBA.

Deuant dera eventualitat, es dirigents des Bulls an declarat qu'èren preparats entà hèr un nau equip, damb era intencion d'arténher eth sètau didau de champions, damb jogadors sense contrata.

Des jogadors des taures deth darrèr junh, sonque quate, Ron Harper, eth croat Tony Kukoc, Randy Brown e Keith Booth, an encara contrata damb Chicago.

Es audi jogadors son liures, includit Scottie Pippen, qui a indicat que pòrie demorar enes Bulls, a on serie eth lider deth corròp deuant dera absència de Michael Jordan.

EDITORIAU

ES ARANESI MINORIA EUROPEA?

Coma eth lector pòria veire ena nòstra seccion de notícies eth Comitè des Regions dera Union Europèa celèbre era sua session plenària e parallèlaments s'a inagurat eth Fòrum Ua Euròpa de Cultures en ua Euròpa de Regions. Tot un festiu de bones intencions entà proclamar es drets e déuers deth què, en argòt comunitari, son es minories europees. De qui parlen? De cultures e pòbles que s'includirien en espacis territoriaus que, tanben en singular lenguatge comunitari, ne diden regions, coma per exemple es gallesi, es bretons, es escocesi, es basqui o es catalans? O dilhèu parlen des grops ètnics coma es csangs de Moldavia, es pomaks de Bulgària o des gitanos escampilhats en diuersi estats?

(Contunhe darrèr)

ES NÒSTI CORSI iuèrn 1999

TALHÈRS DE REFÒRÇ ESCOLAR

- Talhèr de techniques d'estudi
- Eth Talhèr des dissabtes: anglés, déuers, informatica.
- Talhèr de déuers assistits
- Talhèrs de repàs: supòrt de totes es assignatures de primària, ESO e BUP

CORSI DE RECICLATGE ENTÀ PROFESSIONAUS JOENI E ADULTS

- Corsi d'Administracion e gestion deth petit establiment comerciau
- Cors de Gestion comerciau e atencion ath client
- Cors d'introduccion ara Union Europèa
- Cors de Marqueting basic.

Centre d'estudis
VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Euròpa des Pirenèus

telefon 973 641772

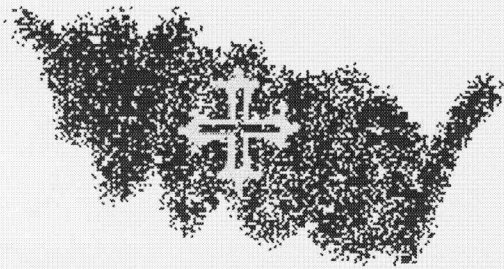
ETH GROU MUSICAU NADAU TANBEN CANTE TÀS MAINATGES

Eth grop musicau occitan, tan coneishut e estimat pes aranesi e que cada an convida era associacion Lengua Viua entà méter punt finau ara corsa pera nòsta lengua, ven de trèir en mercat un CD entàs mès petits. Eth CD pòrte per titol *Plumalhon* e de ben

segur qu'es mainatges e mainades aranesi seràn contenti d'aué-lo. Personaument vos è de dider que l'è trobat fantastic e que ben lèu serà un bon esturment de trabalh entàs Corbilhonets e Corbilhuèrs Cantaires de Les grop deth quau ne formi part. Nadau a begut, aguest viatge, des hònts dera cançon tradicionau occitana entà crear aguest nau trabalh discografic. Es 9 cançons tradicionaus deth disc son, totun, renauèdes e modernisades de manèra espectaculara, en tot qu'es 10 autes son de creacion. Mainadèra e grani mos trobaram, sens dubte, plenament identificadi en çò que hè ara lengua -era varianta bearnesa deth gascon ei tanplan ben a pròp deth gascon aranès-, e

sustot mos tocarà era musica, tostemp identificadora d'aguest grop que toti admiram. Son 19 cançons damb un petit libròt damb es letres, çò qu'ei plan important tanben entàs profesionaus der ensenhament, es mèstres que vòlen hèr a cantar as sòns alumnes. "Lo còr que'm pataqueja", "Poriqueta", "Gatòt", "Plumalhon", "Lo Peiron" e un deliciós nadalet titolat "A nueit hèsta de Nadau", son quauqui des títols que i trobaratz. Aguest ei eth darrèr trabalh de Nadau. Vo'lo recomani. Tà hèr comandes en : Plumalhon -BP 486 - 64232 Lescar Cedex. Tel. 05 59 83 36 06.

Manuela Ané.
Membre dera Associacion
Es Corbilhuèrs de Les.

AGENDA

10 ores Excursion damb raquetes de nhèu
a Montgarri Informacion i reserves a Genís Roca, telefon 629 208208 Entad aguesta e d'autes excursions programades.

12 ores Programa de ràdio Meddia Aranès
(Repeticion entàs 19 ores)
Catalunya Informació

23/2 ores Musica en directe. Tiffany's, Baqueira.

CATALONHA PROVARÀ INTERNET DE BANDA AMPLA PER RÀDIO

Era naua tecnologia, nomenada LMDS, se plantège com ua alternatiua ath cable entàs zònes non urbanes. Eth comissionat entara Societat dera Informacion dera Generalitat a metut en marcha ua experiéncia totaument innovadora en Euròpa: er usatge d'un hilat de banda ampla basat en freqüéncias de ràdio entà aufrir servicis telematics.

Aguesta iniciatiua ten era nauedosa tecnologia LMDS e se meterà en marcha simultanèament en aguesta comunautat autonòma -per prumèr còp en Euròpa- e ena ciutat nòrd-americana de Dallas (Texas).

Era tecnologia LMDS a ues prestacions parièras as deth 'cable interactiu', ei a dider, transport bidireccionau de donades, servicis de telefonia e dades punt a punt o dedicades, videoconferéncia e videotelefonia, interconnexion de hilats locaux enquia 10 Mbps e, coma non, difusion de TV en format digitau.

Era LMDS a un foncionament plan parièr ara telefonia mòbiu, en tot utilizar cèles que garantisen era cobertura dera pròpria cèla en un rai de 5 km en zònes urbanes, en tot perméter, ath delà, servicis jos demanda, tant en airau de cobertura dera pròpria cellula com en entorn globau deth hilat. LMDS pòt arribar a aufrir un ample de banda d'enquia 2 GHz e 150 programes de TV en forma digitau, en operar ena freqüéncia de 28 GHz.

Pròves deth sistèma

Entara pròva experimentau era Generalitat despenerà 150 milions de pessetes en equipaments e aurà ua durada de 12 mesi, dividida en dues etapes. Entad aguesta pròva s'abilitarà un ligam entre diuèrsi centres sanitaris catalans entà servicis de telemedicina. En airau educatiu se preveirà diuèrsi ligams en centres de segondària a on se despartiràn classes de lengua alemanha a traùers de videoconferéncia amassa tanb eth Goethe Institut. Era pròva tanben preveirà era intercomunicacion entre hilats ciutadans; ena sua prumèra fasa s'instalarà

un enlaç entre era Universitat Politècnica de Catalonha e eth centre sociu RavalNet que promòu er ús des naues tecnologies en aguest barri barcelonès.

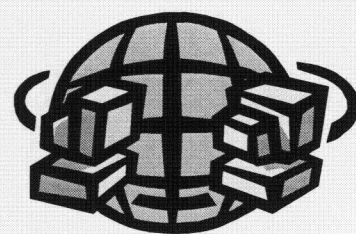
Operadores de cable coma CTC e Telefonica, e de telefonia com era madeisha operadora, BT, an estat convidades a participar enes pròves entà comprovà-les ena practica. BT a hèt veir eth sòn interès en aguesta tecnologia entà experimentar Internet de banda ampla per ràdio.

Mès de bon prètz qu'eth cable

Era apòsta entad aguest tipe de tecnologies permeterà hèr arribar es servicis interactius de banda ampla e TV digitau a zònes aluenhades des nuclis urbans o mès pobladi. Jordi Pujol manifestèc eth compromís deth Govern que presidís de hèr arribar toti aguesti servicis innovadors entà toti es corners de Catalonha, independentament dera poblacion e inclús dera despena qu'açò significarie. Entath president, toti es ciutadans de Catalonha an eth dret de poder accedir entà aquestes tecnologies, independentament que demoren en parçans superpobladi o en vilatges de 150 abitants.

Es despenses de LMDS son plan inferiores as deth cable pr'amor que non an de besonh importantes òbres d'infraestructura, en tot que se pòden profitar infraestructures ja existents entara difusion de ràdio e TV. Aguesta situacion permeterà hèr arribar es servicis telematics de banda ampla entà aqueres zònes a on, pera densitat o plaçament geografic, non ei possible implantar eth cable.

En un estudi hèt pera Generalitat sus ua comarca catalana tanb 12.945 abitants (Terra Alta) eth prètz d'implantacion d'aguesta tecnologia suposarie ues 43.105 pessetes per abitant, ua despena plan mès economica qu'era d'implantar eth cable, qu'artenherie es 169.988 per poblant.

CAMPANHA ENTÀ QU'ERA VAL D'ARAN SIGUE ZÒNA PILOT DES DARRÈRES TECNOLOGIES D'INTERNET

Partent d'un corròp de profesionaus deth sector dera informatica e dera comunicacion coma ETH DIARI, s'està articulant ua propòsta entà demanar qu'era Val d'Aran sigue ua des zònes d'inversion dera Generalitat de Catalunya en tecnologia d'internet de banda ampla per ràdio.

Aguesta plataforma tanben se constituirà coma un fòrum de reflexion e debat sus es naues tecnologies ena Val.

RESPONSES DES PREGUNTES DETH CONCURS DE NADAU D'ETH DIARI

En numerò especiau d'ETH DIARI se presentèc un Concurs de Nadau tanb quèstions sus eth mon deth cava, deth quau non i a agut cap ganhador dera Val d'Aran. Tot seguit vos balham es responses corrèctes:

PREGUNTA numerò 1: Quina densitat de plantacion aproximada acostumen a auer es vinhes deth Penedès?

RESPONSA -De 2.000 a 4.000 soca/ha.

PREGUNTA numerò 2: Coma ne diden en Penedès des huelhes dera soca o pè?

RESPONSA -Pampo.

PREGUNTA numerò 3: Qué ei eth grimatge?

RESPONSA -Era estructura de hiu de hèr que ten eth tap de soro.

PREGUNTA numerò 4: Quin ei eth simbèu qu'identifique eth Cava e ei mercat en tap de soro?

RESPONSA -Ua estèla de quate puntes.

PREGUNTA numerò 5: Per qué Caves Nadal adòpte er encaishat des ampolhes en posicion vertical?

RESPONSA -Pr'amor que dempús tres ans d'estudis, observam ua melhor conservacion des propietats deth cava e un melhor comportament deth tap de soro.

Editoriau (contunhacion)

Era vertat ei que i a ua grana confusion de coma cau presentar eth tèma, situacion qu'ei equivalenta ath debat dubèrt e permanent en tota Euròpa sus es cultures minoritàries o minoritsades.

Atencion, pr'amor ena societat politica es paraules non son neutres, explicitar qu'un grop uman *ei ua minoria* o explicitar *qu'ei ua minoria per què l'ac obliguen a èster* qu'ei çò qu'equival ara terminologia *pòble minorisat*, òbviamet açò va mès enlà qu'ua simpla quèstion terminologica.

E es aranesi a on èm? Pòble, país, nacion, cultura minoritària, cultura minorisada, region europèa, region d'ua nacion mès grana, region d'ua que forme part d'ua auta nacion e de dos estats? Ei evident que cap Fòrum europèu a de resòlver es quèstions des aranesi. Mès, ei possible que cap aranès en representacion institucional o cap aranès a títol personau, simplaments coma membre actiu dera nòsta societat civiu, se desplace per aguesti fòrums? Nosati non n'auem notícia, e mos shautarie hèr costat ara tan necessària projecion exterior dera cultura d'Aran. Pr'amor qu'es aranesi èm ua cultura europèa.

CERCAM 2 COMERCIAUS

Persones dinamiques capaces d'ua bona comunicacion e qu'agen bon tracte tanb era gent. Experiéncia ena crompa-venda o trabalhs parièrs. Persona sensible entàs producs editoriaus e culturaus.

S'AUFRÍS:

- incorporacion immediata
- contracte mercantiu

TELEFONATZ
ENTÀ ENTREVISTA ath
973 64 09 43

AGUEST EI UN ESPACI A ON I PÒT AUER ETH SÒN ANONCI. TRUCATZ-MOS E MOS L'ENCOMANATZ, NOSATI LI HARAM ERA COMPOSICION GRAFICA, ERA TRADUCCION E TOT AQUERÒ QUE CALGUE, PETH MADEISH PRÈTZ. CADA MODUL (6,8 cm x 5 cm) A UN PRÈTZ DE 3.000 PESSETES MÈS IVA. TELEFON 973 64 17 72

Edite ETH DIARI
Familia Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Euròpa des Pirineus (Val d'Aran)
Carrer Doctor Manel Vidal
locau num. 5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Companyans.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dissenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Pilar Barés e Xavier Gutierrez.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI a Vielha

Tirada: 1000 exemplars.